

da je ta sad visel na korenini korunove rastline. Zdaj še le spoznajo, kaj si je Drake mislil pod imenom korunovega sadú. To se vé, da je zdaj gospodar še enkrat povabil vse svoje prijatelje na kosilo ter jim postregel s korunovimi podzemljicami, kar se mu je zdaj mnogo bolje obneslo, nego vprvič.“

Dandanes se nahaja korun že po vseh bolj izobraženih deželah in je mnogih, zeló različnih plemen. Pri nas na Kranjskem in sploh pri vseh Slovencih je korun tako tečna rastlina, da ga gotovo dobiš v vsakej koči, in stare mamice, kterim se že kruh upira, uživajo mesto njega korun. Iz koruna pa tudi napravljajo žganje, škrob ali močec, sladkor i. t. d. Korun sadimo v spomladi, pri nas navadno o št. Jurjevem do srede meseca majnika. Otroci le pridno pomagajte pri tem delu, da bote enkrat dobri in umni gospodarji.

T.

Palček.

(Kratkočasnica za otroke.)

Bila sta mož in žena. Imela sta lepo pohištvo in polje, al nobenih otrok. Prosila sta tedaj Bogá, da bi njima dal vsaj enega sina, naj bi tudi ne bil večí kakor palec. In glej! za kar sta prosila, to jima je Bog dal. Žena je rodila sina, in ko je sin odrastel, res ni bil večí od palca. Se vé, da ga starši niso bili veseli, ker je bil tako majhen in ni nič mogel pomagati pri delu. Zatoraj ga oče nekega dne zapodijo od hiše rekši, naj si sam služi kruh po širokem svetu. Palček — tako so sina imenovali — se žalostno odpravi iz doma in gré sam ne vedé kam. Zdaj pride v gozd in že od daleč zagleda tatove. Hitro se skrrije v visoko travo in čuje, kako se memogredoči tatovi pogovarjajo, da bodo šli v treh dneh krast v hišo njegovega očeta. Da bi svojim staršem to nevarnost oznanil, zavije jo zopet nazaj proti domu. Pa kakor je bil pri vseh rečéh nesrečen, tako tudi zdaj. Namesto da bi si bil pot okrajšal, in šel naravnost po cesti, zavije jo čez travnik, po kterem je bilo mnogo dalj do doma njegovih staršev. Na travniku pa so se pasle krave in ena ga je s travo vred požerla. V tesna čreva zapert začne na ves glas upiti. Pastir se čudi kaj v kravi takó upije in žene kravo domu. Domá pa kravo zakoljejo in iz črev naredijo klobase. Tako je prišel Palček iz krave v klobaso. Klobaso pečejo, ali ko je Palčeka začelo žgati na enej strani, začel je upiti na ves glas: Ejsa, ása, obernite me! Gospodinja se čudi in oberne klobaso. Ko pa Palčeka tudi na drugej strani začne peči, spomni se, kaj je v gozdu slišal. Zdaj še le začne klicati: V hlevu so tatovi! Na ta klic hité vsi proti hlevu, Palček pa iz klobase zbeži in še o pravem času naznani svojim staršem nesrečo, ktera je čaka. Odsihmal so oče obderžali Palčeka domá in ga niso več podili po svetu.

J. P.

Burja.

Ime „burja“ je gotovo vsakemu znano. Vsaj slišimo naše kmete čestokrat govoriti: Burja se bliža, burja je strašno razsajala itd. Kaj pa burja prav za prav pomeni, naj vam tukaj ob kratkem razložim.

Burja nastaja na nerodovitnem Krasu in piha proti jugu z vso močjo, še veliko hujše kakor najstrahovitejši vihar, kteri včasih po naših pokrajinah razsaja. Burja

je prava zloba posebno za teržaško okolico, za mornarje na jadranskem morji in za Dalmacijo. Kedar namreč burja pihati začne, ne sme nihče biti na prostem, ne človek, ne žival; gorjé pa človeku, če ga na samoti vjame bodi si na polji ali v goščavi. Človeku pobere sapo in ga hoče siloma zadušiti, s tako močjo brije memo njega; če pa ni zadosti močen ga preverže kakor snop, in ga verh tega še po zemlji sim ter tje valja. Nekteri ljudje vidši, da ne bodo mogli dolgo po koncu stati, vležejo se na tla in zgrabijo za kako korenino ali kaj družega, da jih burja ne more premakniti. Ako naleti burja na kak voz, kteri po cesti derdra, kar pri priči ga preoberne in ga tudi, če je kak prepad blizo, va-nj trešči, da se na drobne kosce razdrobi. Najmočnejša drevesa s koreninami vred izruje, ter je kakor so dolga in široka na tla položi. Pojate, kozolce in druga poslopja razterga, ali jim pa strehe odnese, da so videti kakor pijanci brez klobuka. Kaj pač mislite, storijo prebivalci tamošnjega kraja? — Svoje njive in polja obdajo z visokim obzidjem, da jim burja ne more tako lahko pridelke pokončati in da jim črede, ktere se po tratih pasejo ne umorí. Na strehe nanosijo težkega kamenja, da jih burja ne more kar takó meni tebi nič pobrisati. Sploh rečeno, prebivalci takih krajev si morajo z velikim trudom vsakdanji kruh pridelovati in se veliko več za-nj truditi, nego mi v naših krajih. Ako je burja zeló močna, čestokrat tudi ograje razdere in potem vse pokonča. — Hvalite torej Bogá, da živite v tako srečnem kraji, kjer se vam burje ni treba toliko bati.

Bukovski Tone.

Planinska staja.

Planinska staja, tudi stan ali planšarka imenovana, je taka bajta, ktera se po planinah za ondotne pastirje nahaja. Staja ni umetno narejena, ampak nekaj hlodov eden čez drugega položenih dela steno, a streha je z desak narejena ter s kamenjem obložena, da jej veter ne more tako lahko škodovati. Špranje so večidel z mahom zadelane. Take bajte stojé najraje v sredi kake lepe livade, kjer se za živino tečna paša nahaja. Tjé goni planinar vsako leto združen s svojimi sosedi domačo čredo, ktera je z mnogoverstnimi cveticami in zvonci nališpana o sv. Jurji na pašo. Tam jo pase celo leto do sv. Mihela in nareja iz mleka, ktereга krave zavolj tečne planinske paše obilo dadó, dober sir, ter ga pridelava v tako obilnej méri, da se skorej vsa družina po zimi o njem preživi. Tudi močnega psa z ostrim ovratnikom oboroženega ima seboj, da drobnico proti napadom volkov in drugih divjačin brani. Okoli bajte je precej visoka ograja, kamor se živina po noči ali pa o času hudega vremena požene. Navadno je po več takih bajt skupaj, nekaj zavoljo varnosti, nekaj pa tudi zavoljo kratkega časa. Zjutraj namreč, ko se živina iz ograje spusti, se združi iz vseh ograj skupaj in pastirji gredó za njo ter si na piščalke piskaje kratek čas delajo; nekteri pastirji pa doma ostanejo in iz mleka, ktero se je prejšni večer namolzlo, sir narejajo.